

על מיה נרדך שטטנר

ג בר מוצק ורחב-פנים, המדובר ב־ קושי עברית, היה השבוע בדרכו להיות אישה-שנה של ישראל, תשט"ו.

אדם קטן ועקשני, שלא היה לו מה להר־ ויות, אך שהיה לו הכל להפסיד, הקדיש חמש שנים ארוכות של חייו, את פרנסתו ואת ע־ תידו, למאבק נגד כנופיה שנראתה לו כהת־ גלמות השחיתות בארץ.

הגניבות בנמל חיפה ובמכס היש־ ראלי הפכו מזמן לשם-דבר בעו־ לב, בדומה לחופי-הכרך המפורס־ מים של ניו-יורק. חברות-הביטוח יודעות על כך, ולקחו זאת בחשבון־ נן. חברות-הספנות יודעות על כך, וביכרו לא פעם את הנמל התל־ אביב הסר-הרצית על חברו ה־ משוכלל. רק שלושה גורמים לא ידעו על כך מעולם: ממשלת יש־ ראל, משטרת ישראל ועובדי המ־ כס עצמם. אלה האחרונים ידעו כי כדאי לשתוק.

כי מנגנון-השוד המסועף, החוסם את שער־ הכניסה העיקרי של המדינה, הוא חלק מן המכונה החוששית הגדולה, על בריוניה, עסקניה ומנהיגיה-הפועלים" שלה, על מוכ־ סיה ושוטריה ופרקליטיה.

מרדכי שטטנר לא ידע זאת. ואולי לא העריך זאת כראוי. הוא גילה מעשים שהיו כעיניו מעשי-שחיתות, והוא פוטר מ־

אחרי שמיעת עדויות אינסופיות, שכללו את כל העדויות וההוכחות של הנאשמים עצמם, קבע שיש הוכחות-לכאורה להעמידם לדין כ־ גנבים.

איש אינו יכול לדעת מה יהיה ההמשך. כל הסיכויים בארץ פועלים נגד שטטנר, ל־ טובת הנאשמים.

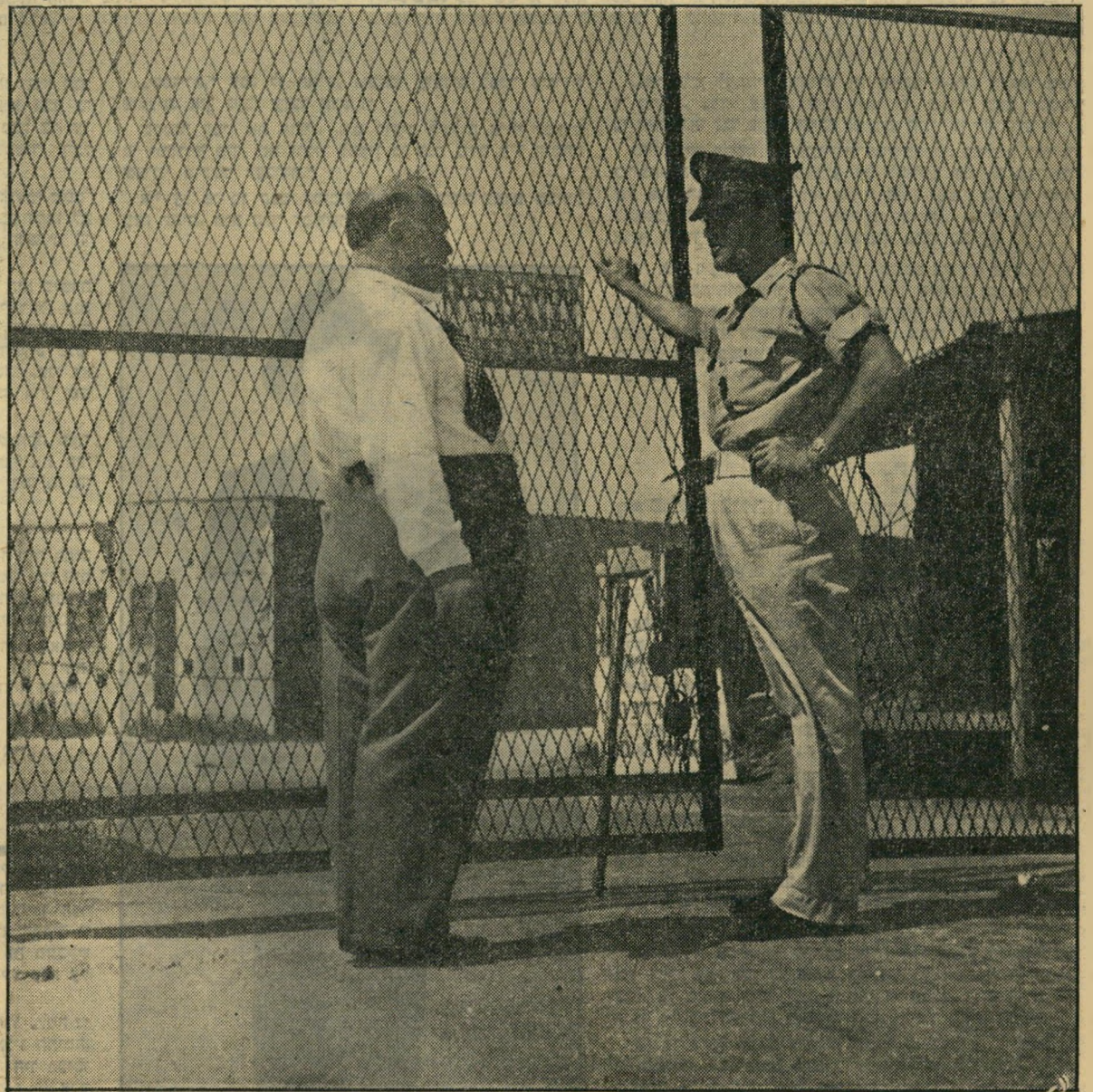
לימים יתיצב המנגנון העצום, המסוגל להמציא את כל המיסמ־ כים האפשריים, ידידים בלתי-ספ־ רים בכל הרשויות של חוצי-סטאן — החל במכס וכלה במשטרה.

הפרקליטות תהיה בידי ידידי חושי, חלק

עבודתו. הוא גילה את הידוע לו, ובמשך חמש שנים ארוכות נאבק לבדו, מופקר על־ ידי הציבור והעתונות, חשוד כטרדן, וכפס־ כופאת.

אחרי חמש שנים בא נצחון מפתיע, שהיה גם נצחון מזהיר של השיפוט הישראלי. אמ־ גם, רק השופט האחרון יכול לקבוע אם של־ שת המוכסים, שהואשמו על-ידי שטטנר, היו אשמים בכל ההאשמות, ובאיו מידה היו חלק מן המכונה האדירה.

אולם שובט-השדום, שפעל כשו־ פט חוקר, קבע הרבה מאד. אחרי המשים ישיבות ארוכות, אחרי מילוי מאות דפים של פרוטוקול,

זהו שער מחסני-המכס בקורדאני, ליד חיפה. משטרת ישראל — בשיתוף עם צבא אדיר של תועמלני-מפלגה, פרקליטים, בריונים ונציגי-פוע־ לים מכורים — מגינה על שער זה בפני איש־ ששמו הפך לסמל ולשם-דבר מדן עד אילת: מרדכי מכסימיליאן שטטנר, איש המכס מחיפה.

מן התביעה הכללית של חיים כהן, שהוכיחה במקרים בלתי-ספורים לפי חלילו של מי היא רוקדת.

גם השיפט האמיץ ביותר יתקשה להסיק במצב כזה מסקנה של צדק. הוא יוכל ל־ש־ פוט רק על פי העדויות שיבואו לפניו — כמו שקבע פעם שופטו של התת־שר ישראל רוזנברג, שזיכה את הנאשם, אחרי שקבע כי העדויות לטובתו היו עדויות-שקר.

אולם לא זה הוא הדבר החשוב ברגע זה. חשובה הרבה יותר השאלה שתקבע אם מדינה זו תהיה מדינת־חוק, או מדינת־ כנופיות מוזהמת:

האם יכול פקיד לגלות מעשי־ שחיתות של הממונים עליו מבלי לדון את עצמו לחרפת-רעב?

על כך נטוש הויכוח. לא על מידת אשמתם של הנאשמים. לא על מידת הסימפטיות האישית של שט־ טנר.

כי עם העקרון אשר גורלו האישי של שטטנר מסמל אותו.

המדינה מסרבת להעסיק את שטטנר, כי שם שהיא מסרבת לשלם לו את השכר המלא על כל שנות אבטלתו, דבר שהיה מובן מאליו בכל מדינה תרבותית.

הגאנגסטרים של חושיסטאן נקטו בשיטות המלוכלכות ביותר של חופי-הכרך: התחמת פועלים על הסיורב להחזיר את שטטנר.

כל אחד מהפועלים שחתמו ידע שאם לא יחתום, תידון משפחתו לרעב, כמו שטטנר עצמו. כל אחד מהם ידע כי ועד-העובדים שלו מונה על-ידי המכונה הגדולה של אבא חושי. כל אחד חתם.

אין זה המקרה הראשון. במקרים בלתי־ ספורים חוסלו פקידים שהעזו לגלות שח־ תות במנגנון הממשלה והמוסדות. רק ב־ מקרים מועטים העזו הנפגעים להשיב מלחמה שערה, להביא את דבריהם לאוזני הציבור הנרעד. אחד מהם היה יוסף עברון, פקיד מס־ההכנסה בצפת, שסולק מעבודתו ולא החזור גם אחרי שהשיפט קבע שהוא צדק ב־ כל מאת האחוזים.

שטטנר חפך, במקרה, לסמל ה־ עזיון של מאבק זה. עזיו נטוש הקרב. אם יפול לרגלי המכונה ה־ גדולה והמבחינה, יהיה זה הסוף למדינת-החוק בישראל.

מלהמת שטטנר בבני חושך היא מלחמתם של כל בני האור.

א קל להבין את שיקוליהם של אותם המתעקשים לרמוס גם עתה את שטטנר בעפר, לפתוח במערכה משפטית שתורעש את הארץ משך שנים.

יתכן והגיעה השעה להשמיץ אזהרה: פ־ רשת-קסטנר שניה עומדת לנבט מקרקע זו. פרשת-קסטנר נוגעת לתקופה כ־ מעט נשכחת, לארץ רחוקה. פ־ רשת-שטטנר היא ילדת ההווה, ילדת מקום ונסיבות שכל אזרח בארץ מכירם.

יש מקרים שכניעה היא צו התבונה. מוטב שבדלי חושיסטאן, ואפסטרופסיהם בצמרת המדינה ירהרו על כך.